

Matti Koivikko

Onko elämää kuntoutuksen ulkopuolella?

7.11.2018

STM:n kuntoutuksen uudistamiskomitea (2017):

- Yhdistetään: koti, varhaiskasvatus, oppilaitos, työpaikka
- Verkostomainen yhteistyö, perhekeskuksen palveluverkosto
- Kuntoutussuunnitelma sisältyy asiakassuunnitelmaan

Hakoma ja Niemelä. Erityishuolto- ja palvelupiirit poistuvat, työ ja palvelu jatkuvat. (2018)

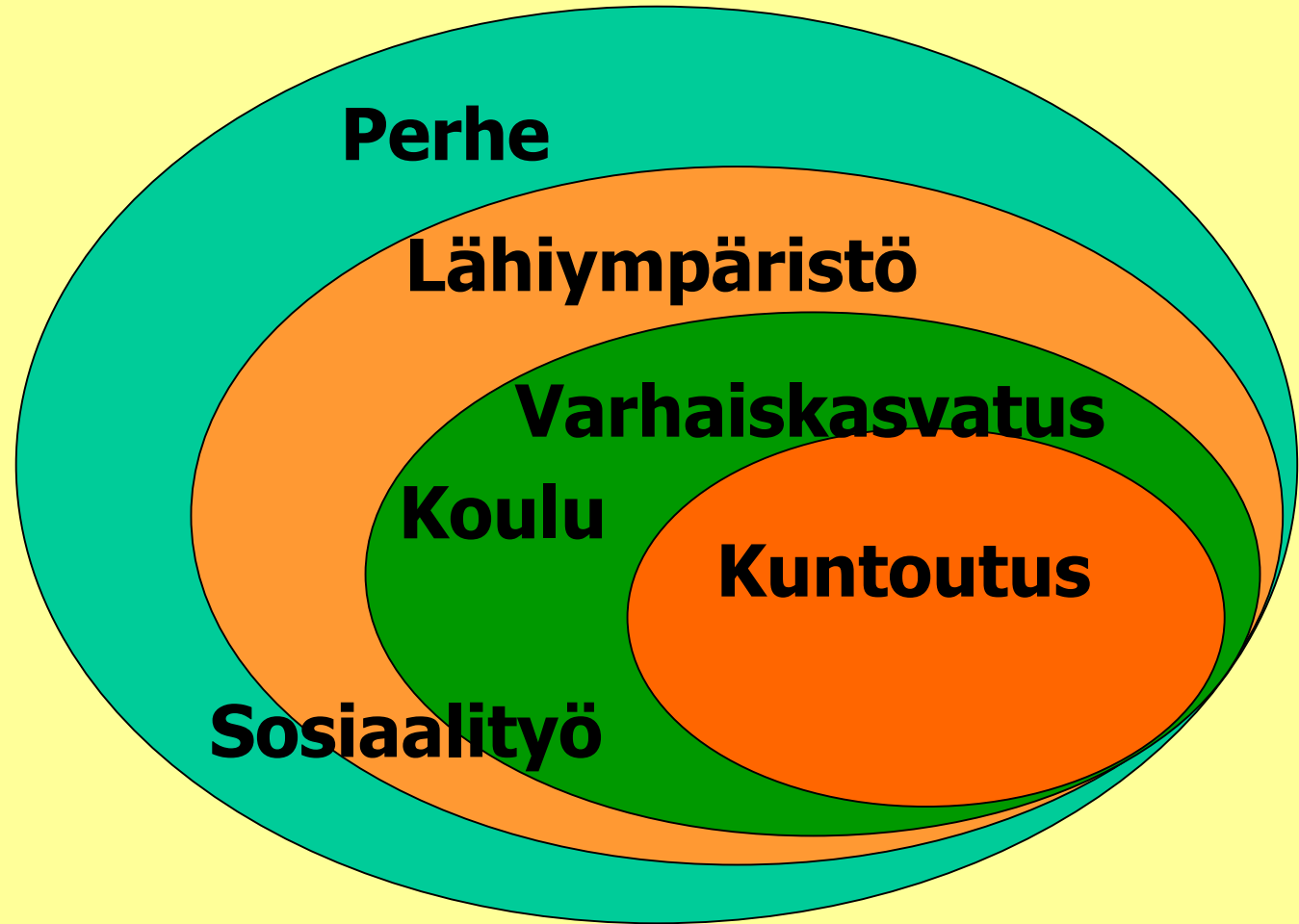
- Vammaisten henkilöiden tuki toteutettava lähipalveluin
- OT-keskus vastaa vammaisista lapsista ja perheiden vaativista palveluista

OKM: Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa. (2017)

- VIP-projekti - viisi aluetta
- vaativaa erityistä tukea tarvitsee 2 % oppilaista
- yhdessä vai erikseen? Mitä on vaativa erityinen tuki?

Lapsen kehitysympäristö

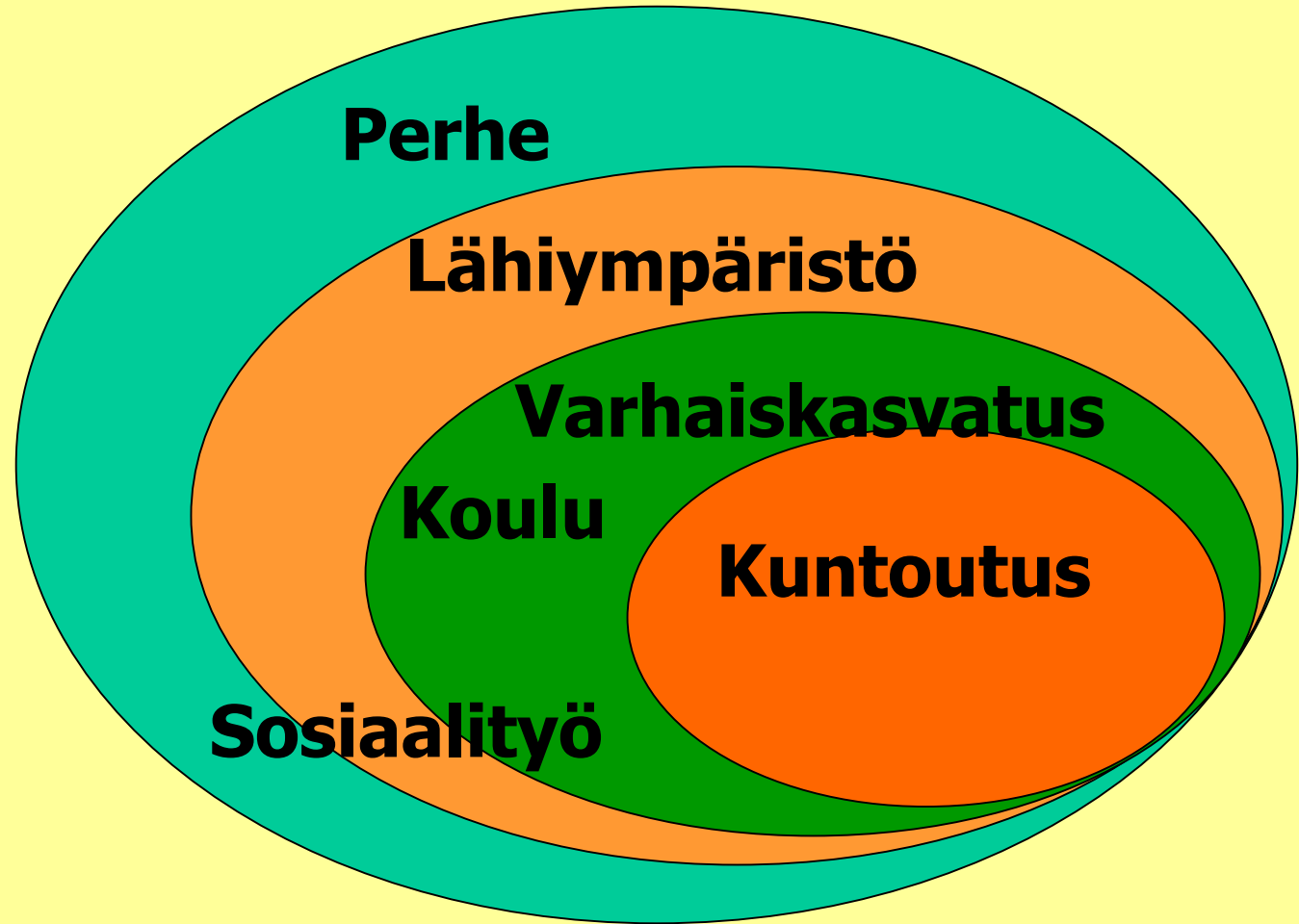
Lapsi

Kehitysympäristö pyritään saamaan yhtenäiseksi ja kehittyminen luontevaksi

Lapsen kehitysympäristö

Lapsi

On tarkasteltava yhteisiä lähtökohtia:

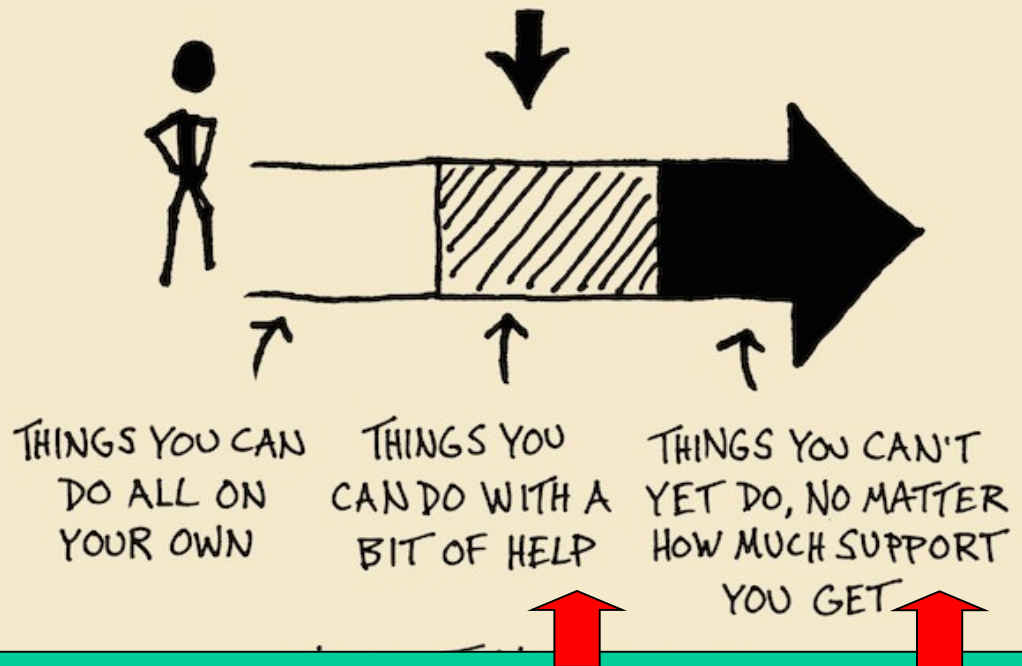
Lähikehityksen vyöhyke - Vygotski 1978

The zone of proximal development = Lähikehityksen vyöhyke - Vygotski 1978

Lapsi

VISUALIZING THE ZONE OF PROXIMAL DEVELOPMENT

Käännösvirhe: ei 'help' eikä 'support' vaan 'guidance' (руководство)

Lähikehityksen vyöhyke - Vygotski 1978

Lapsi

- 1) osaa jo jotain
- 2) on juuri oppimassa jotain tai osaa sen ohjattuna - (ei siis "tuettuna")
= Lähikehityksen vyöhyke
- 3) osa asioista on vielä täysin oppimismahdollisuuksien ulkopuolella

Зона интеллектуального подражания

Зона ближайшего развития

Make believe - pretend play - leikisti oikeesti

Tekemisen tapaa osoittava adverbijohdin -sti **Qualia**

Lähikehityksen vyöhyke - Vygotski 1978

Lähikehityksen taustatekijät:

- esimerkkiä antava ryhmä (osallisuus)
- pidemmälle ehtinyt vertaisoppija
- ohjaava / opettava aikuinen

Lapsen kehitysympäristön **kaikki** osat

Perhe

Lähiympäristö

Varhaiskasvatus

Koulu

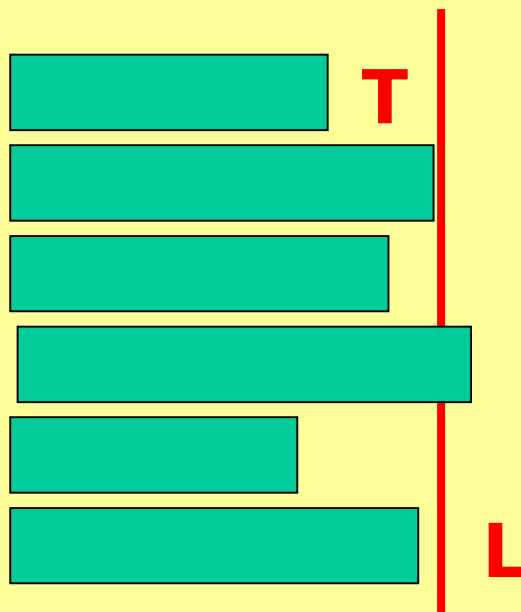
Kuntoutus

Sosiaalityö

sisältävät kehitystä edistäviä tekijöitä

Kehitys-, lähi- ja elinympäristö - sama vai eri asia?

Toimintahäiriö - Lahjakkuus

vs.

Kehitysympäristö

Perhe

Lähiympäristö

Varhaiskasvatus

Koulu

Kuntoutus

Sosiaalityö

STM: Nämä pitää yhdistää: Asiakassuunnitelma

STM: Nämä pitää yhdistää: **Asiakassuunnitelma**

Nähtäväksi jää kuka nämä yhdistää ja millä valtuuksilla, mutta voi tätä aina miettiä:

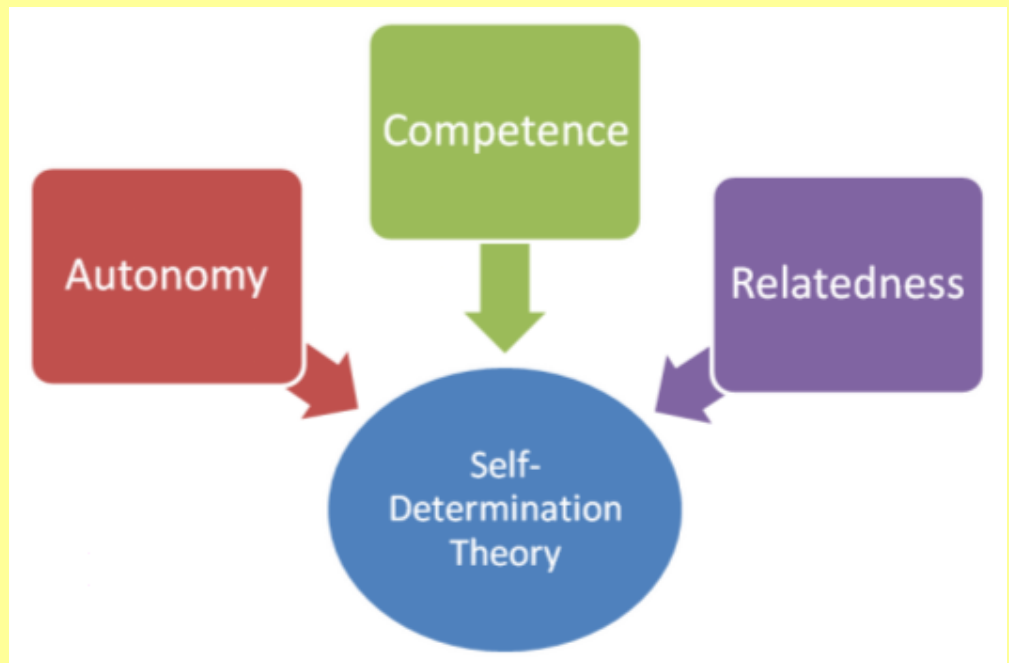
Kehitysympäristö osana elinympäristöä

	<i>elatus</i>	<i>ohjaus</i>	<i>opetus</i>	<i>kuntoutus</i>	<i>tuki</i>	<i>osallisuus</i>
Perhe	X	X	x	o	x	X
Lähiympäristö	o	x	o	o	x	X
Varhaiskasvatus	x	X	X	x	X	x
Koulu	x	X	X	o	X	x
Kuntoutus	o	X	o	X	o	o
Sosiaalityö	x	x	o	o	X	x

Keskeistä: **Tehtävä on rajattava**

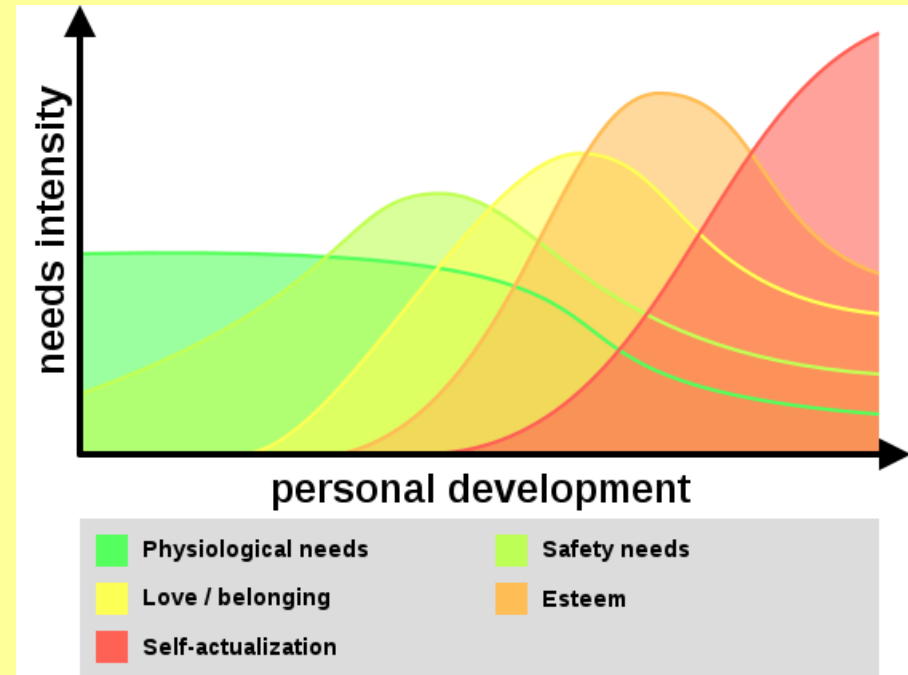
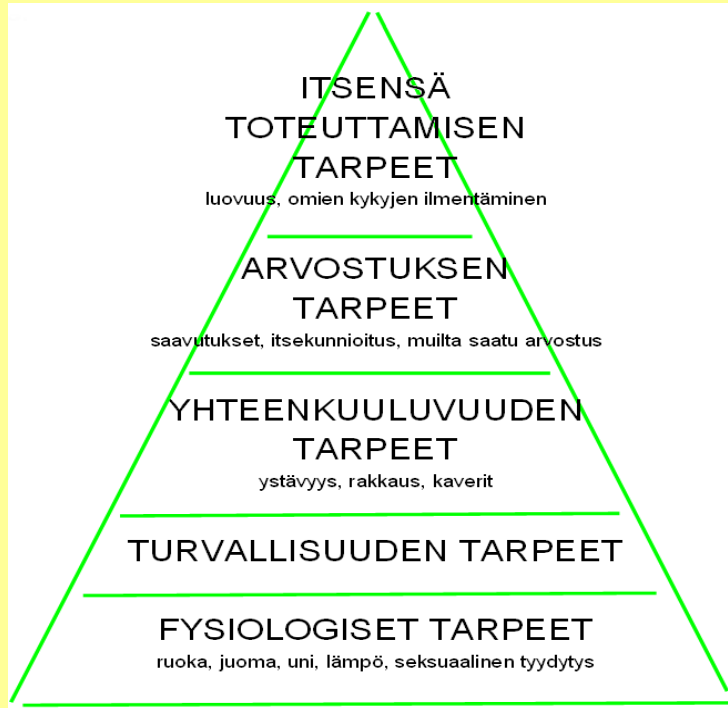
Self-determination theory

SDT identifies three innate **needs** that, if satisfied, allow optimal function and growth

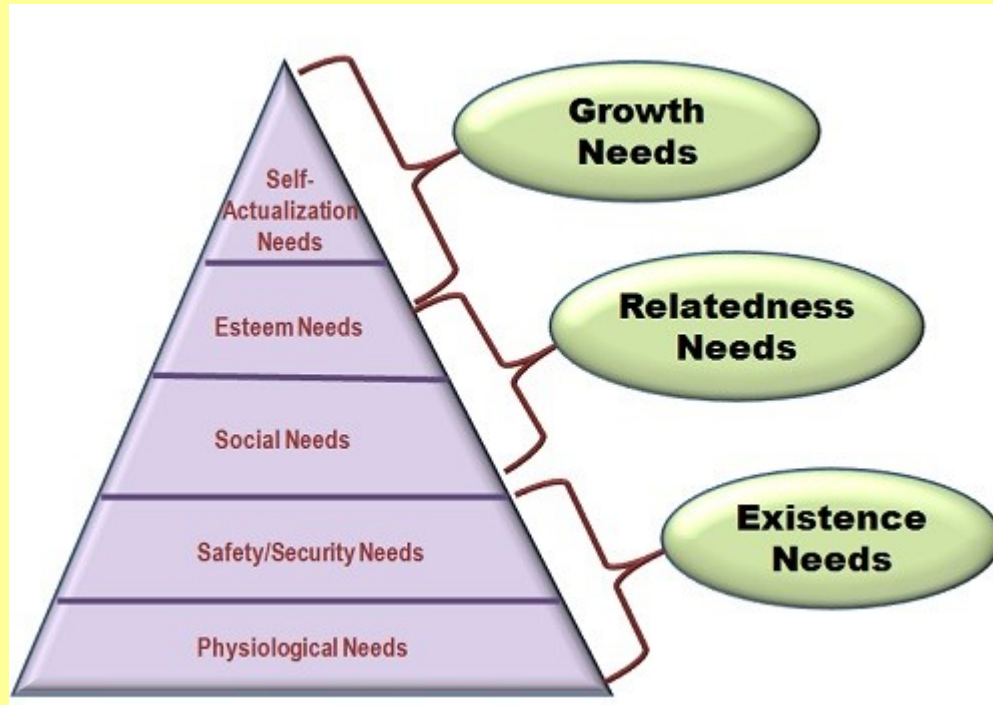
Self-determination versus majority rule/equal rights...

Keskeistä: Tehtävä on rajattava - tarpeet

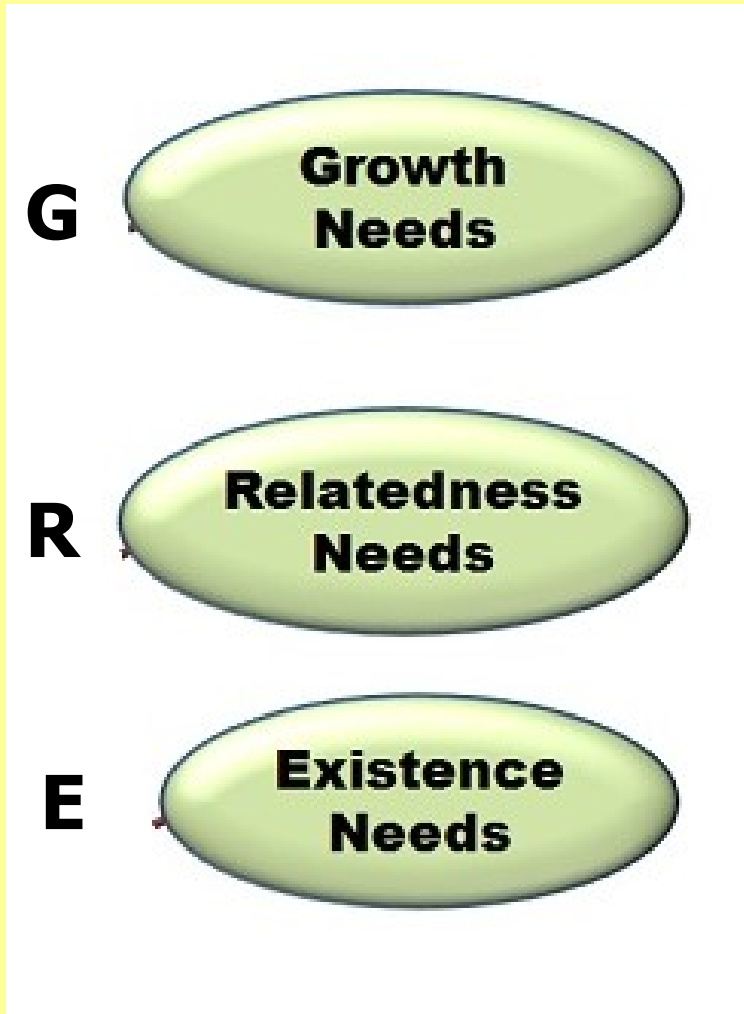
Maslow

Keskeistä: **Tehtävä on rajattava - tarpeet**

Alderfer = Maslow supistettuna

Keskeistä: **Tehtävä on rajattava - tarpeet**

kasvutarpeet

progress toward one's ideal self

liittymistarpeet, osallistuminen (ICF)

relationship between

two or more people

toimeentulotarpeet

material and physiological desires

Alderfer ERG-teoria (tarveteoria)

Keskeistä: **Tehtävä on rajattava - tarpeet**

Ennen oli diagnoosit tai diagnoosiryhmät

- kehitysvamma
- liikuntavamma
- vamman tapaiset taudit (lihastaudit ym.)
- aistivammat

Nyt ei samaa selkeyttä voi havaita

- tutkimus on tuonut uusia yksityiskohtia
- diagnoosit eivät oikein riitä ilmaisemaan niitä
- ja ovat sitäpaitsi päällekkäisiä
- ja lisääntyvätkin kaiken aikaa
- vaikeusaste ei saa riittävää huomiota

Keskeistä: **Tehtävä on rajattava - tarpeet**

Diagnoosit ovat vastatulessa, ainakin erityishuollon uudelleenjärjestelyssä sekä opetuksessa ja sen tilastoinnissa

Mitäpä jos organisaatio perustuisi **vaikeusasteeseen ja määrään** kuten tieverkko ja vesi- ja sähköjohdot

Saataisiin kokonaiskuva organisaatiota varten

- pohjatiedoksi riittäisi väkiluku
- kukin saisi tästä **kokonaisuudesta** yksilölliset palvelut
- lähiympäristö voitaisiin huomioida paremmin

Lasten ryhmitys ongelmien vaikeuden mukaan

1 / 50 000 LASTA:

JATKUVA/PYSYVÄ VAATIVAN SAIRAALAHOIDON
TARVE

1 / 5 000 LASTA:

VAATIVIA HOITO-ONGELMIA, KOTIHOITO
RAJOITETUSTI MAHDOLLINEN

1 / 500 LASTA:

KOTIHOITON TUKEA, ERITYISJÄRJESTELYJÄ
PÄIVÄHOIDOSSA JA KOULUSSA

1 / 50 LASTA:

KUNTOUTUSAPUA JA ERITYISHUOMIOTA

1 / 5 LASTA:

AVOHOIDON TOIMENPITEITÄ, SYRJÄYTYMISRISKI

4 / 5 LASTA:

YLEISET TOIMET

Tarpeet (Alderfer) lapsiryhmittäin

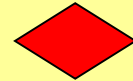
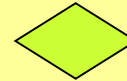
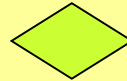
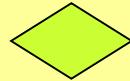
*kasvutarpeet
opetus,
kuntoutus*

*liittymistarpeet,
osallistuminen (ICF)*

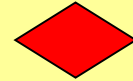
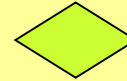
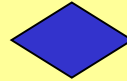
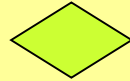
toimeentulotarpeet

Asiakassuunnitelma

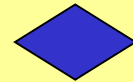
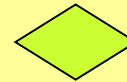
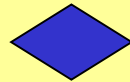
1 / 50 000 LASTA:

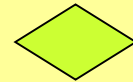
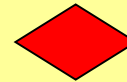
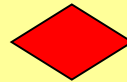
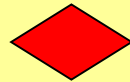
1 / 5 000 LASTA:

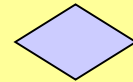
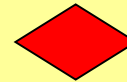
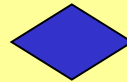
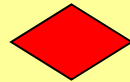
1 / 500 LASTA:

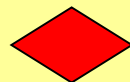
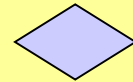
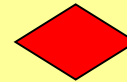
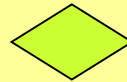
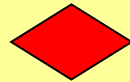
1 / 50 LASTA:

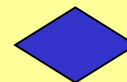
1 / 5 LASTA:

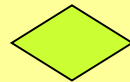
4 / 5 LASTA:

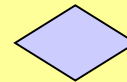
keskeisen tärkeä

tärkeä

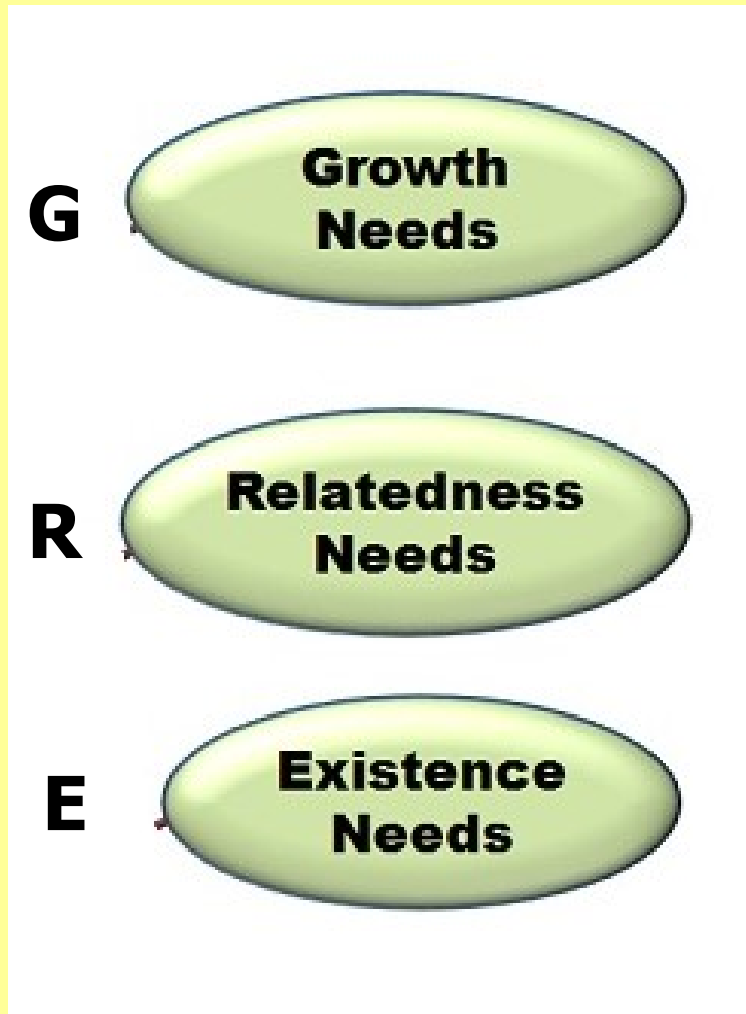

huomiota

yleinen

Keskeistä: **Tehtävä on rajattava - tarpeet**

Itserajautuva?

Ei

Kyllä

Kyllä, melkein

Alderfer ERG-teoria (tarveteoria)

Alderfer kirjoittaa:

"growth is intrinsically satisfying. .. environment is full of challenge .. demands the person to develop additional capacities .. **the more growth is obtained, the more it will be desired.**"

Alderfer: existence, relatedness and growth, 1972.

Hyvä asiahan tämä on, mutta kiinalaiset kyllä sanovat, että

lapset ovat kuin kellot, ei niitä pidä yhtämittaa vetää, niiden on annettava myös käydä...

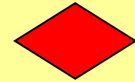
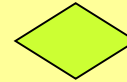
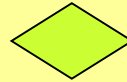
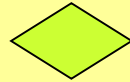
Tarpeet (Alderfer) lapsiryhmittäin

kasvutarpeet
opetus,
kuntoutus

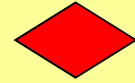
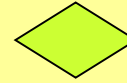
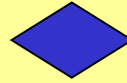
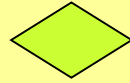
*liittymistarpeet,
osallistuminen (ICF)*

toimeentulotarpeet

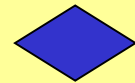
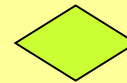
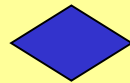
1 / 50 000 LASTA:

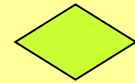
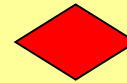
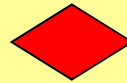
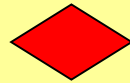
1 / 5 000 LASTA:

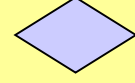
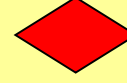
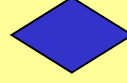
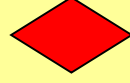
1 / 500 LASTA:

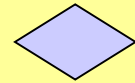
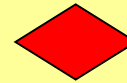
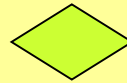
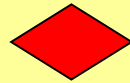
1 / 50 LASTA:

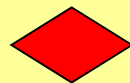
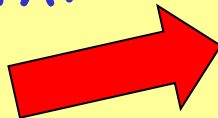
1 / 5 LASTA:

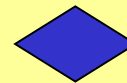
4 / 5 LASTA:

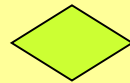
**Tässä
ratkaistaan
budjetti**

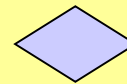
keskeisen tärkeä

tärkeä

huomiota

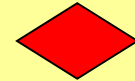

yleinen

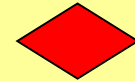
Budjetti haltuun 1

toimeentulotarpeet

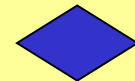
1 / 50 000 LASTA:

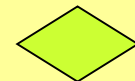
1 / 5 000 LASTA:

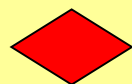
1 / 500 LASTA:

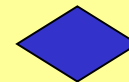
1 / 50 LASTA:

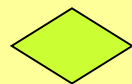
Apua kotihoitoon, lastenosastot antavat osaamista

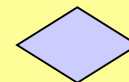
keskeisen tärkeä

tärkeä

huomiota

yleinen

Budjetti haltuun 2

kasvutarpeet
opetus,
kuntoutus

liittymistarpeet,
osallistuminen (ICF)

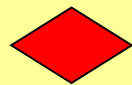
1 / 50 LASTA:

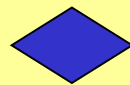
1 / 5 LASTA:

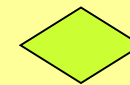
4 / 5 LASTA:

keskeisen tärkeä

tärkeä

huomiota

Asiakassuunnitelma

Matalan kynnyksen lähipalveluna

Osallistumista tuettava, se tukee kehitystä

Johtopäätökset

Kuntoutus asiakassuunnitelman osaksi 1

Asiakassuunnitelma kattaa kaikki lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin osat

Kunnan **hyvinvointisuunnitelma** on sen tausta

Ei ole ratkaistu, miten eri toimialojen budjettikilpailu hoidetaan/yhdistetään

OT-keskus on selvästi ylikuormitettu ja liian kaukana itse toiminnasta (**vrt. Lastenlinnan Autismi-keskus**)

Osa kaavailuista on suoraan jostain tieteisutopiasta (**robotit, teleyhteydet**)

Johtopäätökset

Kuntoutus asiakassuunnitelman osaksi 2

Näin se voisi toimia:

Kuntoutussuunnitelma kahdessa vaiheessa:

- 1) moniammatillinen kuntoutustyöryhmä maakunnassa laatii **hahmotelman**, joka muistuttaa nykyistä
- 2) se sovitetaan asiakassuunnitelmaan paikan päällä ja yhdistetään siinä yhteydessä muihin

Viestinviejänä ja sovittelijana **kuntoutusohjaaja** (heidän määränsä pitää tuplata)

Alustana kunnan **hyvinvointisuunnitelma**

OT-keskus **katsoo perään**, että siellä sellainen on

Johtopäätökset

Kuntoutus ei ole asiakassuunnitelman tärkein osa

Kuntoutus (ja opetus) on ohjausta ja liittyy tasolle "kasvutarpeet" - jota helposti ylikorostetaan

Ns. tuki on tilaisuuksien luomista tarpeellisille asioille, joista tärkein on osallistuminen

Esimerkiksi: välitunnit kohotettava niiden merkitystä vastaavaan asemaan. Eipä kiusata, jos valvotaan.

Kuntoutuksen ulkopuolella on elämää

Kiitos